

DØDSFALD

J. H. SCHMIDT, VOJENSGAARD

22. 8. 1857 - 1. 10. 1948

Der bliver en tom plads i skoven, når en af de helt gamle ege falder. Sådan føltes det folkeligt set, da aviserne meldte, at *J. H. Schmidt* havde nedlagt vandringsstaven. Hans liv for-

J. H. Schmidt.

løb ikke ad nogen slagen landevej, tværtimod. I barndomshjemmet, en mindre landejendom i Bredevad i Tønder amt, fik han ikke en afgjort danskhedsfølelse i arv. Den blev heller ikke begunstiget på Tønder seminari-um under prøjsisk styre; men hans udprægede retsfølelse førte til, at tysk tvangspolitik blev som en uret-

tens gave, der gjorde ham til den danske kæmpeeg, han var.

Schmidt spændte vidt. Efter i 21 år at have været en af både børn og forældre meget afholdt lærer 3 steder på Als og i Sundeved måtte han i køllertiden (1899) vælge imellem en stilling langt mod syd eller afskedigelse uden pension. Han valgte friheden! Jeg har hørt ham sige, at han ikke no-

get øjeblik var i tvivl, men det var alligevel svært at forlade en gerning, han var lykkelig i.

Nu kom de mange og store opgaver til ham i jordkampen og det nationale arbejde i alle dets forgreninger. Først ejendomskommissionær med støtte til unge danske købere fra venner af Sønderjylland i det gamle land; senere i den organiserede jordkamp gennem Nordslesvigsk Kreditforening (som direktør) og Landeværnet — alt i godt samarbejde med et stort antal tillidsmænd ud over hele landsdelen.

I 1910 kom springet til storgrundejer paa Vojensgaard. Det var i areal en af de største gårde i landsdelen. Størrelsen gjorde det vanskeligt at finde en ung dansk køber, navnlig da gården var berygtet for, hvad sælgeren, en indvandret tysk ritmester og amtsforstander, havde præsteret af bl. a. enestående tidsekkulturer. Schmidt forstod at finde de fremragende unge, ved hvis hjælp han var i stand til meget hurtigt at få skik på jorden og produktionen højnet både i mark og stald. Det viste sig snart, som man siger her nede, at hvor der kan gro en så kraftig og tæt tidsekkbestand, kan der også gro noget andet og bedre. Over hans gerning kunne sættes Landeværnets motto: fædrejord og fædrearv værnes må til eget tarv.

Som udtryk for, at Schmidt som allerede nævnt spændte vidt, kan anføres noget af alt det, han var med i, foruden at han var førstemand i jordkampen: kommunalforening, frimenighedsarbejde, aviserne Hejmdal og Modersmaalet, sprogforening, skoleforening og vælgerforening, Haderslev kredsdag (amtsråd), Provins-Landdagen —. Og efter genforeningen, som var en af hans livs allerstørste oplevelser: sogneråd, Laanebestyrelsen for umyndiges Midler, Laanekassen for Sønderjylland, skolekommissionen, Det kgl. danske Landhusholdningsselskabs bestyrelsesråd (1922—40), medstifter af Sønderjyllands Kreditforening og formand for dens repræsentantskab i 25 år.

J. H. Schmidt var hædret ved udnævnelsen til Kommandør af Dannebrog af 2. grad og med Dannebrogordenens hæders tegn. Han havde en både blid og bestemt karakter, myndig-

hed og tjenersind, var god i samarbejde, lykkelig ved at yde hjælp, ganske særlig til unge, som han havde tillid til, men også til ældre folk, der var i vanskeligheder. Det er sandt, hvad der blev sagt ved begravelsen: »Her er ikke grund til klage, men til tak«. Ja, tak for en stor og alsidig gerning og for, at han bevarede åndsfriskheden indtil den dag, da han på hjemvejen fra den daglige gåtur faldt om på vejen og stille gled ind bag forhænget.

H. Hansen, Aabenraa.

Det kgl. danske Landhusholdningsselskabs generalforsamling

tirsdag den 7. december 1948.

Landhusholdningsselskabet afholdt den 7. december sin årlige generalforsamling i selskabets mødesal i Prinsens Palæ, Nationalmuseet.

Generalforsamlingen indledtes af den ledende præsident, hofjægermester *Chr. Lüttichau*, der bød velkommen og derefter gik over til at udtale mindeord om mænd, der i årets løb var afgået ved døden, og som havde haft tilknytning til selskabet.

Den ledende præsident udtalte bl. a.:

Forstander *J. K. Jensen*, Haslev, døde den 20. december 1947. Som forstander og ungdomslærer øvede *J. K. Jensen* sin manddomsgerning, og tusinder af elever føler sig i taknemmelighedsgæld til ham. Hans evner spændte vidt, og han tog aktivt del i det landbrugsfaglige arbejde også uden for skolen; således var han i en årrække formand for det lokale planteavl- og grundforbedringsudvalg. I årene 1917—1943 var forstander *J. K. Jensen* medlem af Landhusholdningsselskabets bestyrelsesråd.

Den 7. februar 1948 døde statsråd *C. A. Koefoed* i en alder af 92 år. Der var noget af eventyrets glans over statsråd *Koefoed*. Han begyndte og afsluttede sit livsløb i Danmark, men sin manddomsgerning udførte han som landbrugsreformatør i Rusland, hvor han gjorde en enestående indsats og kastede glans over Danmarks navn i det fremmede.

Proprietær *J. H. Schmidt*, Vojensgaard, døde den 1. oktober 1948. Han havde været en meget aktiv mand i det nationale arbejde i grænselandet og leder i jordkampen. I 12 år var han direk-

tør i Nordslesvigsk Kreditforening og i 25 år formand for repræsentantskabet i Sønderjydsk Kreditforening. Fra 1922 til 1940 var proprietær Schmidt medlem af Landhusholdningsselskabets bestyrelsesråd.

Med tak vil vi mindes disse mænds indsats og bevare deres minde.

1. Udfaldet af de foretagne valg.

Sekretær *Ejnar Jensen*: Resultatet af de stedfundne valg er, at hofjægmester *Chr. Lüttichau* er genvalgt til præsidiet, og til bestyrelsesrådet er genvalgt forpagter *W. Branth*, forstander *E. Gram*, forstander *Josef Hansen*, gårdejer *Chr. Jervelund*, godsejer *K. Langkilde* og godsejer *A. Olufsen*, mens forstander *Johs. Dons Christensen*, Ladelund landbrugsskole, er nyvalgt i stedet for forstander *J. C. Overgaard*, der ikke ønskede genvalg.

Til revisionsudvalget genvalgtes kontorchef *Frits Olsen*. I stedet for inspektør *Ib Windfeld*, der havde ønsket at fratræde, nyvalgtes forstander *Johs. Ridder*. Til bestyrelsen for Fond til Landmænds uddannelse genvalgtes professor *Aksel Milthers*.

I tilslutning til denne meddelelse bragte hofjægmester *Chr. Lüttichau* en tak til forstander *J. C. Overgaard* for hans virke i bestyrelsesrådet siden 1937 og takkede ligeledes inspektør *Ib Windfeld*, som har været medlem af revisionsudvalget siden 1932.

2. Forslag til ændring af selskabets love.

Hofjægmester *Chr. Lüttichau* forelagde det forslag til lovændringer, som havde været udsendt til medlemmerne forud for generalforsamlingen. I den efterfølgende forhandling deltog bl. a. konsulent *L. P. Hansen*, højesteretssagfører *Fr. Teist*, inspektør *Sv. Fisker*, forstander *J. C. Lunden*, konsulent *Østerlund Madsen* og ingeniør *K. Højgaard*. Efter at der var foretaget en tekstændring, vedtoges det forelagte forslag.

Det på generalforsamlingen vedtagne forslag til lovændring skal derefter vedtages med $\frac{3}{4}$ majoritet ved en overordentlig generalforsamling, inden det går ud til urafstemning blandt selskabets medlemmer.

I forbindelse med behandlingen af forslaget til lovændringer blev selskabets regnskab for 1947—48 og budget for 1949—50 forelagt.

3. Forslag om valg af 1 medlem til bestyrelsesrådet i henhold til lovenes § 6 b.

Hofjægmester *Chr. Lüttichau*: I henhold til lovenes § 6 b kan medlemmer af udvalg efter bestyrelsesrådets indstilling af generalforsamlingen vælges ind i bestyrelsesrådet. På dettes vegne vil jeg foreslå, at generalforsamlingen indvælger konsulent *H. K. Olsen* i

bestyrelsesrådet, hvori han havde sæde indtil 1. april 1948 i sin egenskab af formand for konsulentforeningen.

Konsulent H. K. Olsen er stadig et virksomt medlem af både litteraturudvalg og brevscoleudvalg, og vi vil meget gerne inden for bestyrelsesrådet drage nytte af hans dygtighed.

Forslaget vedtoges.

4. Beretning om Litteraturudvalgets virksomhed.

Kontorchef *Axel Nielsen*: Litteraturudvalget har kun afholdt et enkelt møde i det forløbne år, idet de mange penge, selskabet har fået bundet i sin bogbeholdning, har nødvendiggjort, at vi har måttet holde meget stærkt igen med hensyn til udgivelse af bøger. Der er derfor i år fremkommet langt færre nye bøger end i det nærmest foregående år.

Siden generalforsamlingen i fjor er udsendt følgende:

Hormonpræparater i Land- og Havebrugets Tjeneste af afdelingsbestyrer *H. Ingvard Petersen* og havebrugskandidat *Sven Dalbro*. 84 sider, kr. 4,25.

Champignon dyrkning af konsulent *Wm. Christensen*. 104 sider, kr. 6,50.

Landbrugets Haandbog i Lov og Ret, bind II, under redaktion af højesteretssagfører *Fr. Teist*. 336 sider, kr. 14,00.

Landbrugets Planteavl af *C. P. Lauridsen* og *P. Hartvig Larsen*, 8. udgave, 326 sider, 4 farvetavler, kr. 12,50.

Næsten færdig er endvidere en lille Vejledning i Traktorpløjning, der er skrevet af *Knud Hansen*, til dels på grundlag af en engelsk pjece af samme navn. Derudover har vi naturligvis lidt under forberedelse, men ikke tilnærmelsesvis så meget som ved de foregående års generalforsamlinger.

Foruden nyudgivelserne er der udsendt ny udgave af en af grundbøgerne, ligesom der er ny udgave under forberedelse bl. a. af Køkkenbog for unge Piger, Landbohaven m. fl.

Det har vist været en offentlig hemmelighed, at handel med bøger langt hurtigere er vendt tilbage til »normale tider« — d. v. s. tider som før krigen — end tilfældet har været på ret mange andre områder. Vi har dog intet særligt at beklage os over i så henseende, idet vort salg i fjor (1947/48) lå væsentligt højere end i 1946/47, og bogsalget til dato ligger væsentligt højere end på samme tid i fjor.

Grundet på de stadigt stigende omkostninger til indbinding, lønninger, ekspedition og forrentning af den i bøgerne bundne kapital har det i efteråret — med prisdirektoratets godkendelse — været nødvendigt at foretage en regulering af priserne i opadgående retning. Reguleringen omfattede ikke de i løbet af det sidste år udgivne bøger, idet der for disses vedkommende var taget fornø-

dent hensyn hertil. Selv efter den skete prisforhøjelse tør det roligt hævdes, at Landhusholdningsselskabets bøger stadig er meget billige.

5. Beretning om selskabets almindelige virksomhed.

Sekretær *Ejnar Jensen*: I det forløbne år har selskabets almindelige virksomhed omfattet alle de sædvanlige arbejdsområder: administration af legater, præmieringer og belønninger, forskellige udvalgs arbejde, besvarelse af forespørgsler, erklæringer til ministeriet o. m. a.

Af de forskellige legater til understøttelse for værdige trængende landmænd og deres efterladte er således ialt uddelt 56 000 kr., fordelt i portioner på fra 250 til 500 kr. årlig.

Af Godsejer Viktor A. Goldschmidts Legat, afdeling B., er uddelt 15 000 kr. til forskellige veterinærers forsøg og undersøgelser vedrørende sygdomme hos husdyrene.

Der er ialt uddelt 12 450 kr. i understøttelse til ophold på landbrugsskoler og Landbohøjskolen samt til studierejser i udlandet. Af godsejer, dr. med. K. A. Hasselbalch og Hustrus Legat er anvendt 4 425 kr. til landmandsuddannelsen.

Statsbevillinger.

Statsbevillingen til understøttelser af mejeristers ophold på mejeriskoler og Landbohøjskolen samt korte kursus for mejeribestyrere er administreret på sædvanlig måde.

Det samme gælder bevillingerne til statskonsulenterne samt til Landøkonomisk Aarbog, der redigeres af selskabet. Arbogen er hidtil udkommet pr. 1. januar, men udgivelsestidspunktet er nu af praktiske grunde ændret til 1. april.

Medlemskontingentet forhøjedes for året 1948 til 30 kr., idet der samtidig gaves de medlemmer, der ønskede det, lejlighed til at udtræde pr. 1. juli; 42 medlemmer benyttede sig heraf. Medlemskontingentet er selv efter forhøjelsen kun af samme størrelse som fra 1920 til 1928.

Af nye medlemmer er i årets løb indmeldt 24, og det samlede medlemstal er nu 1 225.

Møder. Foredragsmøder afholdtes den 1. marts, hvor statskonsulent P. A. *Moltesen*, London, talte om »Engelske Landbrugsforhold«, og den 17. marts, hvor professor *Aksel Milthers*, København, talte om »Polens Landbrugsforhold«. Begge foredrag ledsagedes af films- og lysbilledfremvisning.

Endvidere har sekretariatet forestået arrangementet af konsulentmødet, der afholdtes den 27. og 28. februar på Landbohøjskolen.

Almanakstykket. Det landbrugsfaglige emne i Universitetsalmanakken 1949 er skrevet af statskonsulent N. Balle og omhandler traktoren i dansk landbrug.

Valg af medlemmer til Belønningsudvalget.

Bestyrelsesrådet har genvalgt de 2 afgående medlemmer til belønningsudvalget, proprietær A. Nikolaisen, Kejsegården, og proprietær D. Villemoes, Villemoesgård, samt nyvalgt gårdejer Chr. Jervelund, Engeldrup.

Udvalg (ud over det på dagsordenen selvstændigt anførte).

Som det vil erindres fra beretningerne ved de sidste års generalforsamlinger arbejdede et udvalg nedsat af Landhusholdningsselskabet med præstationsprøver for heste. Udvalget var kommet så vidt med forberedende undersøgelsesarbejde, at der var grundlag for at tage opgaven op til endelig løsning; dette krævede imidlertid ret store midler til anskaffelse af lastvogn med specielle bremseanordninger og målingsapparat.

Vi søgte derfor forskellige organisationer og hesteeksportudvalget om midler hertil; ved drøftelser til forskellig side blev det os klart, at De samvirkende danske Hesteavlforeninger ville have størst chance for at opnå de nødvendige midler til sagens gennemførelse, og vi overlod dem derfor opgaven. Det er vort håb, at dette arbejde, som vi satte i gang, må blive ført frem til heldig løsning.

Brøndvandets Kvalitet skal forbedres.

Landsomfattende Undersøgelse af Brøndene.

Inden for Kredse, der beskæftiger sig med sundhedsmæssige og hygiejniske Problemer, har det længe været kendt, at vort Drikkevand og ganske specielt Brøndvandet ligesom i andre Lande i altfor mange Tilfælde lader en Del tilbage at ønske i kvalitetsmæssig Henseende. Aarsagerne hertil er mange forskellige: defekte og utætte Brønde, uheldig Beliggenhed, Mulighed for Tilløb af Overfladevand m. v., men med samme Følger, nemlig forurenede Vand med for højt Bakterieindhold, jfr. Afdelingsgeolog Werner Christensens Artikel om: Drikke- og Husholdningsvand paa Landet (*Tidsskrift for Landøkonomi* 1946, Side 529).

Problemet er aktuelt overalt, hvor der findes Brønde, hvad enten det er inden for Landbruget, ved jordløse Huse, Som-

merhuse eller lignende, og det er derfor naturligt, at Sundhedsautoriteterne nu har taget Sagen op til nærmere Undersøgelse. For et Par Aar siden blev Spørgsmaalet om Brøndvandets Kvalitet rejst paa *Sundhedsstyrelsens* Initiativ, og under Hensyn til Opgavens Omfang og til den Betydning, Brøndvandets Kvalitet har bl. a. for Mælkehygiejnen, blev der ret hurtigt indledet et Samarbejde med *De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation*. Fra Mejeribrugets Side gik man stærkt ind for Sagen, og paa Fællesorganisationens Repræsentantskabsmøde i September Maaned 1947 blev det vedtaget at organisere en landsomfattende Undersøgelse af Brøndene gennem de enkelte Mejerier i et snævert Samarbejde med Sundhedsstyrelsen og andre interesserede Parter. Til at forestaa den praktiske Gennemførelse af Arbejdet er der nedsat et Udvalg med Repræsentanter for Sundhedsstyrelsen, Fællesorganisationen og Kød- og Mælkehygiejnisk Forening og med Direktør *L. P. Frederiksen*, Fællesorganisationen, som Formand. Dette Arbejdsudvalg, der endvidere er tiltraadt af Afdelingsgeolog *Werner Christensen*, som i en Aarrække har beskæftiget sig indgaaende med disse Spørgsmaal, har nu udarbejdet en foreløbig Plan for Undersøgelserne, som det er Hensigten at paabegynde nu i Løbet af Efteraaret, og endvidere arbejder Udvalget med Spørgsmaalet om, hvilke Foranstaltninger der maa træffes til Afhjælpning af de konstaterede Mangler.

For at naa det ønskede Resultat, nemlig Brøndvandets Forbedring, vil der jævnsides med Undersøgelsen blive etableret et omfattende Oplysningsarbejde for at skabe den rette „Vandmentalitet“ og dermed Betingelse for at faa Undersøgelsen fulgt op af den nødvendige Udbedring af Brøndene. Til dette Formaal er der allerede udarbejdet en Film og en Pjece, der belyser Problemet, og dette Materiale vil blive anvendt i Agitationen i den kommende Tid.

Det er Hensigten i den kommende Vinter at undersøge Brøndene inden for 60—70 Mejerikredse omfattende ca. 10 000 Ejendomme i Landdistrikterne for derved at faa et Overblik over Forholdene og høste Erfaringer til Brug for det videre Arbejde. Til dette Formaal vil Fællesorganisationen foranle-

dige udpeget 1 à 2 Mejerier inden for samtlige Landets 24 Mejeriforeninger, og paa Initiativ af Kød- og Mælkehygiejnisk Forening vil der under Medvirken af de kommunale Mælkelaboratorier blive foretaget en tilsvarende Undersøgelse af et lignende Antal Mejerikredse. Denne orienterende Undersøgelse maa forventes tilendebragt hen paa Foraaret, og det store Fremstød mod de daarlige Brønde vil derefter blive organiseret og sat ind.

Det er indlysende, at Løsningen af denne meget omfattende Opgave maa strække sig over en Aarrække og medføre store Udgifter. Man har fra Fællesorganisationens Side stillet sig til Raadighed ved Arbejdets Organisering og Undersøgelsernes Gennemførelse i den Udstrækning, Fællesorganisationen magter det, men under Hensyn til den almene Betydning for Folkesundheden, som man maa tillægge den her paatænkte Indsats, der vil omfatte samtlige Brønde i Landet saavel inden for som uden for Landbruget, vil det være naturligt, at ogsaa Staten yder sin Medvirken til Dækning af de nødvendige Udgifter, og der er da ogsaa allerede bevilget et Beløb til Udarbejdelse af Propagandamateriale.

Det Arbejde, der nu sættes i Gang, maa tillægges overordentlig stor Betydning i hygiejnisk og sundhedsmæssig Henseende, og det Maal, der er sat, er: „Hver Brønd en Sundhedskilde“.

Litteratur.

Husholdningsorganisationernes kostundersøgelser 1937—45.
(En bearbejdelse foretaget af Statens Husholdningsraad).

I den foreliggende beretning findes resultaterne af de kostundersøgelser, der er udført i årene 1937—45 i følgende organisationer: De samv. danske Husholdningsforeninger, De samv. sjællandske Husmandsforeninger, De samv. Landboforeninger i Fyns Stift, De samv. Husmandsforeninger i Fyns Stift og Foreningen af jydsk Landboforeninger. Bearbejdelsen er foretaget under ledelse af Statens Husholdningsråds

statistiske rådgiver, kontorchef i Det statistiske Departement, Dr. rer. pol. *Mads Iversen*.

Der er ialt foretaget 1059 undersøgelser, der fordeler sig således: 147 på Sjælland og Lolland-Falster, 449 på Fyn og 463 i Jylland. 619 undersøgelser er sket i landbo- og husmandshjem, 168 i arbejderhjem, 205 i funktionærhjem, 51 i fælleshusholdninger og 16 i særlige husholdninger.

Kostundersøgelserne strækker sig over perioder af meget forskellig længde, hyppigst over 14 dage til 3 uger.

Det har ved undersøgelserne vist sig, at kalorieforbruget ikke er gået ned i krigsårene — for Øerne er forbruget uforandret, medens der i Jylland har været en stigning. Medens forholdet mellem antal forbrugsenheder og personer har været uforandret for Øerne, er der i Jylland sket en mindre forskydning i retning af forholdsvis flere børn i de af kostundersøgelserne omfattede husstande. Hvis man således beregnede forbruget pr. person i stedet for pr. forbrugsenhed (voksen mand), ville også Jyllands forbrug i 1943—45 være uforandret fra før krigen.

Kalorieforbruget ligger gennemsnitlig omkring 4300—4400 i landbohjem, ca. 4100 i arbejderhjem og ca. 3400 i funktionærhjem. Forbruget af æggehvite, fedt, kulhydrat, mineralstoffer og vitaminer synes i gennemsnit at være tilfredsstillende, men der er dog meget store forskelle fra laveste til højeste forbrug, ja i enkelte tilfælde tale om underforsyning af mineralstoffer og vitaminer, navnlig hvis disse beregnes i forhold til et kalorieforbrug på 3000 og 2400, svarende til let legemligt arbejde og åndsarbejde.

Der har været en stor forskel i udgifter til madvarer. For landhusholdningerne er der for perioden 1937—40 en spredning fra ca. 65 til 205 øre og for årene 1941—45 fra ca. 95 til ca. 355 øre. For arbejderhusholdninger er der for 1941—45 tale om en spredning fra 95—405 øre og for funktionærhusholdninger for samme periode på ca. 85—315 øre.

Krigen og rationeringen har i høj grad påvirket vareforbruget. Det viser sig, at der målt i kalorier har været fremgang for rugbrød, gryn, mælk, ost og kartofler og tilbagegang for fedt, margarine og sukker. I tiden 1937—40 ud-

gjorde vegetabiliske varers andel i føden 50 pct. mod 62 pct. i 1942 og ca. 60 pct. i 1943—45.

Tabellerne over saltet og vitaminers procentvise fordeling på de forskellige varer og varegrupper viser, at 80 pct. af kalkforbruget dækkes gennem sødmælk, fløde, kærnemælk, skummetmælk og ost, godt 10 pct. gennem brød og gryn og ca. 5 pct. gennem grønsager, frugt og kartofler.

Brød, mel, gryn og modne bælgfrugter dækker $\frac{4}{5}$ af fosforforbruget. For jernets vedkommende dækkes $\frac{2}{5}$ af forbruget af brød, mel, gryn m. v., $\frac{1}{5}$ af kød, kødpålæg og fisk, og resten af mælk og mælkeprodukter, æg og kartofler.

Med vitaminerne stiller det sig sådan, at før krigen blev 25 pct. af A-vitaminbehovet dækket gennem margarinen, 27,6 pct. af sødmælk, fløde, kærnemælk, skummetmælk, smør, ost og æg, 35,5 pct. af grønsager og frugt og 11,5 pct. af kød, kødpålæg og fisk. Under og efter krigen, hvor margarinen forsvandt, ligger mælk m. v. og grønsager tilsvarende højere.

Over halvdelen af forsyningen af B-vitaminerne fremkommer gennem brødgruppen, 15—20 pct. gennem kød m. v., 15—20 pct. gennem kartofler m. v. Med C-vitaminet stiller det sig sådan, at ca. $\frac{9}{10}$ af forbruget fås gennem frugt, kartofler og grønsager.

Kostundersøgelserne foreligger denne gang i en mere ensartet form end før, og jeg tror, beretningen vil være til stor nytte for dem, der vil sætte sig ind i danske kostforhold.

Ingrid Bræmholm Thorsen.

Vejledning i traktorpløjning.

Vejledning i traktorpløjning. Af forstander *Knud Hansen*, statens redskabsprøver. Udgivet af Det kgl. danske Landhusholdningsselskab. 32 sider, ill., pris kr. 2,25.

Traktorpløjning er ikke blot almindelig pløjning, hvor der er spændt en traktor for ploven i stedet for et spand heste. For at få fuldt udbytte af traktoren må der samtidig anvendes nye metoder i arbejdstilrettelæggelse.

Det lille, rigt illustrerede hæfte, som Landhusholdningssel-

skabets forlag lige har udsendt under titlen »Vejledning i Traktorpløjning«, giver god besked herom og vil være en fortrinlig vejleder at have ved hånden, når pløjearbejdet skal tilrettelægges. Alt vedrørende traktorplovens indstilling, justering og vedligeholdelse, pløjningens tilrettelæggelse, opfuring, afpløjning m. v. er gjort til genstand for udførlig omtale.

Vejledningen er et nyttigt hjælpemiddel, som alle, der har med traktorer at gøre, ikke kan undvære, og formatet er afpasset efter, at den kan stikkes i lommen og tages med i marken.

Mindre Meddelelser.

Den nye retskrivning.

Som det allerede vil være fremgået af de forudgående artikler, er vi fra og med dette hæfte af *Tidsskrift for Landøkonomi* gået over til at anvende den nye, officielle retskrivning. Der røbes ingen hemmelighed ved at nævne, at det sker ganske uden begejstring. I denne forbindelse er det mindre væsentligt, at ændringen betyder et brud med noget, man var indlevet i. Det er kun et spørgsmål om tilvænning, både for den, der skriver, og den, der læser det. Mere beklageligt er det, at den trykte tekstside bliver mere ensformig at se til, fordi den mister noget af den variation i udseende, som skiftende store og små bogstaver giver den.

Tekniske og økonomiske årsager har imidlertid for vort vedkommende været afgørende for beslutningen. Dertil kommer, at den nye retskrivning ganske sikkert i løbet af nogle år vil være trængt igennem, således at den hidtidige skrivemåde opfattes som en »forældet« form — på samme måde som vi nu opfatter de gamle vægtbetegnelser: pund og kvint. Den mangel på variation, som vi nu må vænne os til, vil vi efterhånden søge at bøde på ved hjælp af de muligheder, som typografien rummer.

C. A. K.

Et 25 års jubilæum.

Den 14. december var en mærkedag for Centralforeningen af Tolvmandsforeninger i Danmark, idet det denne dag var et kvart århundrede siden, at nogle lokale Tolvmandsforeninger dannede

en fællesforening med det formål ved samarbejde hele landet over at udveksle faglige erfaringer og dygtiggøre hinanden.

Jubilæet markeredes ved udsendelsen af et særligt jubilæumsnummer af *Tolvmandsbladet* med indledende artikler af den nuværende formand, forpagter *H. Fabricius*, og de to tidligere formænd, fhv. forpagter *S. Lacoppidan* og forpagter *Aug. Bech*, omhandlende Centralforeningens indsats og opgaver. Desuden bringer jubilæumsnummeret en række interessante faglige artikler.

Dagen festligholdtes i forbindelse med Tolvmandsforeningernes årsmøde den 14. og 15. december.

Tørstofindholdet i Rodfrugter i 1948.

Gennem Statens Planteavlsudvalg er der ved Forstander *J. C. Lunden*, Statens Forsøgsstation, Lyngby, indsamlet Materiale fra Statens Forsøgsstationer, Forædlingsvirksomheder, Laboratorier, lokale Markforsøg, Kontrolforeninger m. fl. til Belysning af Rodfrugternes Tørstofindhold.

Paa Grundlag af Resultater fra Undersøgelse af 5061 Roeprøver i 1948 er der beregnet følgende gennemsnitlige Tørstofprocent i Rodfrugterne samt tilsvarende kg Roer til 1 Foderenhed à 1,1 kg Tørstof:

	Tørstofprocent		kg Roer til 1 F. E.	
	Øerne	Jylland	Øerne	Jylland
Kaalroe, Bangholm	10,5	10,8	10,5	10,2
— , Wilhelmsburger	9,7	10,8	11,4	10,2
Barres, Strynø og Ferritslev	11,6	12,0	9,5	9,2
— , Øtofte og Øtofte Nova	15,1	14,8	7,3	7,4
Fodersukkerroe, Pajbjerg Korsroe og Gul Dæno	15,9	15,7	6,9	7,0
— , Gul og Rød Øtofte og Hvid Tystofte	17,5	17,3	6,3	6,4
— , Pajbjerg Rex	18,8	18,5	5,8	6,0
Sukkerroe til Foderbrug	20,8	20,1	5,3	5,5
Turnips	—	9,4	—	11,8
Gulerod	—	11,8	—	9,3
Spisekartofler: King Edward, Bintje og Up to date	21,2	21,6	5,2	5,1
Foderkartofler: Deodora, Alpha, Odin	—	23,7	—	4,7
— : Robusta	—	27,4	—	4,0

I Forhold til Gennemsnittet for Femaaret 1943—47 er i 1948 Tørstofindholdet i Kaalroe Bangholm i hele Landet og i Wilhelmsburger i Jylland ca. 1 pCt. lavere, i Wilhelmsburger paa Øerne 2 pCt. lavere, i Sukkerroe og Kartoffler i Jylland omtrent 1 pCt. lavere end nævnte Gennemsnit.

Inden for de enkelte Landsdele varierer Tørstofindholdet i Roerne en Del efter de anvendte Stammer og de stedlige Dyrkningsforhold. Paa Bornholm er Tørstofindholdet ca. 1½ pCt. højere i Kaalroer, men ca. 1 pCt. lavere i Bederoer end Gennemsnit for Øerne.

Traktorkursus — tidens løsen.

Traditionen tro vil Ford Motor Company A/S atter i år lade afholde traktorkursus hos sine lokale traktorforhandlere landet over med en instruktør fra fabriken i København som kursusleder.

Fords traktorkursus er gennem årene blevet meget populære, hvilket i høj grad bekræftes af den store tilslutning, de altid får.

Erfaringen viser, at manglende kendskab til traktorens funktioner og i særlig grad til smøresystem, brændselssystem, kølesystem og tændingssystem ofte medfører økonomisk drift og reparationer, som kunne — eller burde — være undgået, dersom traktorføreren havde besiddet tilstrækkelig viden om sin traktor.

Disse kursus, som iøvrigt er gratis, afsluttes med praktiske øvelser i metodisk at finde frem til de småfejl, der for den mindre kyndige traktorfører alt for ofte giver anledning til tidsspilde under start og kørsel.

Udveksling af landbougdom.

Landøkonomisk Rejsebureau agter i foråret 1949 ligesom i tidligere år at formidle en udveksling af landbougdom imellem Danmark og andre lande. Der vil i 1949 blive mulighed for igennem udvekslingen at blive anvist plads i de tre nordiske lande, England, Holland, Frankrig, Schweiz, og, såfremt nogen ønsker det, kan der anvises plads til nogle få stykker i Luxembourg. Desforuden har rejsebureauet fra Tjekoslovakiet modtaget tilbud om at modtage nogle unge danske landmænd, foranlediget af, at man i sommeren 1948 anviste plads i danske landbrugsbedrifter for 20—25 unge tjekiske landmænd.

For at kunne deltage i udvekslingen må man være mindst 18 år, være uddannet ved landbruget, og helst må ansøgeren have noget kendskab til sproget i det land, hvor han ønsker at blive anvist plads.

For at deltagernes afrejse kan finde sted rettidigt, d. v. s. i marts — april måned, må ansøgninger om deltagelse i udvekslingen indsendes i første halvdel af januar, da erfaringerne viser, at det tager temmelig lang tid at bringe formaliteterne i orden.

Oplysninger og ansøgningskemaer vedrørende udvekslingen sendes ved henvendelse til Landøkonomisk Rejsebureau, Axelborg, 4. Sal, København V.

Legater.

Det kgl. danske Landhusholdningsselskabs legater for landbrugsstuderende:

Forpagter Bokelmanns Legat, Inspektør N. P. J. Buus' Legat (kun for Landhusholdningsselskabets elever), Etatsraad P. Feilbergs Legat (kun for islandske studerende), Godsejer V. A. Goldschmidts Legat for Landbrugsstuderende, Proprietær J. H. Holms Legat (kun dette legat kan søges af kvinder), Jægermester, Forpagter Frants Skovs Legat samt »Fond til Landmænds Uddannelse«.

Renterne af de pågældende legater, der alle bestyres af Landhusholdningsselskabet, skal anvendes til videregående uddannelse af unge mænd, fortrinsvis til følgende formål:

a) studium i landbrugsvidenskabelig retning på Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, b) deltagelse i kursus på en landbrugs-skole, c) forberedelse til eksaminer, til hvilke der fordres kundskaber, som direkte eller indirekte kan blive legatnyderen til nytte ved hans senere virksomhed ved landbruget, d) landøkonomiske studierejser i ind- og udland, e) udførelse af videnskabelige eller praktiske arbejder, der kan bidrage til legatnyderens uddannelse i landbruget.

Til ansøgning benyttes et fælles skema, der fås i *Det kgl. danske Landhusholdningsselskab*, Rolighedsvej 26, København V., og skal være tilbagesendt inden 1. februar 1948.

Det kongelige danske Landhusholdningsselskab.

Udkomne bøger.

Beretning om Fællesudvalget for Frugtavløkonomi. Ved Verner Nielsen. Særtryk af Aarbog for Gartneri 1947. 4 Sider. (Kbhvn. 1948).

Aarbog for Gartneri. Niogtyvende Aargang 1947. Redigeret af Alfred M. Danvig og Kristian Pedersen. Udgivet af Alm. dansk Gartnerforening. 245 Sider. (Kbhvn. 1948).

Danmarks Vareindførsel og -udførsel i Aaret 1946. Udgivet af Det statistiske Departement. 184 Sider. (Kbhvn. 1948).

Dansk Landbrug — set udefra. Af Ejnar Nyrup. Tilegnet Mindet om Gaardejer Markus Bjerre, den kloge Bonde fra Venø. 194 Sider. Thaning og Appels Forlag. (Kbhvn. 1948).

Beretning om nordiske Jordbrugsforskeres Forenings syvende Kongres. Oslo Juli 1947. 1. og 2. Del. Ved E. Lunding, N. J. F.'s Generalsekretær. Ialt 605 Sider. Nordisk Jordbrugsforskning 1948, Hæfterne 1—6. (Kbhvn. 1948).

Kort Vejledning i Anvendelse af kemiske Midler mod Plantesygdomme, Skadedyr og Ukrudt i Landbruget. Ved H. K. Olsen. 16 Sider. (Odense 1948).

Jordspørgsmaalet i økonomisk-statistisk Belysning. Af Redaktør, cand. polit. K. Bloch. 47 Sider. (Kbhvn. 1948).

Græsmarksbogen. Af K. Hasle Nielsen, Forstander ved Nordjyllands Landbrugsskole „Lundbæk“, Nibe. Udgivet af Landbrugsforlaget. 112 Sider. (Kbhvn. 1948).

Oversigt over Regnskabsresultaterne i De danske Kontrolforeninger 1946—47. (15. Oversigt). Udarbejdet af Konsulent Tage Andersen, Roskilde. Udgivet af De danske Kontrolforeningers Landsudvalg. 18 Sider. (Slagelse 1948).

Danmarks Kaninavlerforenings 6. Beretning om Produktions- og Afsetningsforhold samt faglige Arbejder 1. April 1947—31. Marts 1948. Af Konsulent Jelle Pedersen. 12 Sider. (Aarhus 1948).

Haandbog for det mindre Landbrug. Redigeret af Professor Aksel Milthers under Medvirkning af De samvirkende Husmandsforeningers Sekretariat. Bind I. Udgivet af De samvirkende danske Husmandsforeninger og A. C. Normanns Forlag A/S. 616 Sider. (Odense 1948).

Dansk Planteskoleejer-Forening 1898—1948. Jubilæumsskrift under Redaktion af A. Stauning. Udgivet i Anledning af Dansk Planteskoleejer-Forenings 50 Aars Jubilæum 1948. 109 Sider. (Kbhvn. 1948).

Statens Forsøgsmejeri 1923—1948. Jubilæumsskrift. 124 Sider. (Hillerød 1948).

57. Beretning fra Statens Forsøgsmejeri. Fosfataseenzymets Varmedestruktion. Udgivet af Statens Mejeriudvalg. I Kommission hos fh. August Bangs Forlag. 63 Sider. (Hillerød 1948).

Jydsk Andels-Foderstofforretning 1898—1948. Jubilæumsskrift. Af A. Axelsen Drejer. Udgivet af Jydsk Andels-Foderstofforretning. 260 Sider. Ill. (Kbhvn. 1948).

Landbrugets Prisforhold i November Maaned 1948.

(Ved Det landøkonomiske Driftsbureau).

Tabel 1. Priser i Kr. pr. 100 kg.

	1947			1948		
	Hele Aaret	Januar -Nov.	Novbr. Md.	Januar Nov.	Oktbr. Md.	Novbr. Md.
Landbrugsprodukter:						
Sødmælk, ab Mejeri (inkl. Tillæg)	30,44	29,88	35,63	38,19	39,50	39,50
Smør: Notering	446	446	446	568	650	650
do. do. + Tillæg	504	493	600	650	650	650
Ost, 20 pCt.	211	209	226	233	233	233
Æg	299	292	380	327	355	370
Slagterisvin (sl. V.)	325	320	380	394	394	394
Slagtekøer, Kbh., 1. Kl. (lev. V.)	131	131	130	135	138	138
Stude og Kvier, Esbjerg, 1. Kl. (lev. V.)	130	130	129	134	137	137
Smaagrise, Køge, Kr. pr. Stk.	60	61	54	90	105	107
Kælvekøer, Odense, 1. Kl., Kr. pr. Stk. ¹⁾	737	734	756	896	925	931
Unge Heste, Odense, Kr. pr. Stk.	1800	1800	1800	1800	1700	1700
Hvede ²⁾	29,25	29,25	29,25	31,80	36,25	36,25
Rug ²⁾	30,25	30,25	30,25	32,80	37,25	37,25
Byg ²⁾	26,25	26,25	26,25	27,34	29,25	29,25
Havre ²⁾	26,25	26,25	26,25	27,34	29,25	29,25
Hø	26,52	25,84	34,00	30,70	20,00	20,00
Kartofler, Sælgers St., Sjælland	22,87	23,31	18,40	15,71	12,00	11,00
Runkelroefrø	334	334	350	279	183	198
Kaalroefrø	330	319	370	267	168	165
Halvsildig Rødkløverfrø	937	949	790	836	835	875
Hvidkløverfrø	1096	1094	950	1179	1188	1200
Hundegræsfrø	172	174	145	278	368	388
Alm. Rajgræsfrø (tidlige Stammer)	188	192	160	152	142	161
Ital. Rajgræsfrø	111	111	97	120	124	128
Foderstoffer:						
Bomuldsfrøkager	55,09	53,92	59,15	63,98	57,18	56,50
Solsikkekager	54,96	53,88	58,65	64,07	59,18	58,50
Kunstgødning:						
Kalksalpeter	24,33	24,38	23,50	24,62	25,05	23,60
18 pCt. Superfosfat	13,93	13,99	13,05	13,47	13,28	13,35
40 pCt. Kaligødning	23,83	23,80	23,95	24,95	25,35	25,55

1) Bestaaet Tuberkulinprøven.

2) Maksimalpris + Tillæg.

Tabel 2. Prisindeks. (Femaaret 1909/14 = 100).

	1947			1948		
	Hele Aaret	Januar -Nov.	Novbr. Md.	Januar -Nov.	Oktbr. Md.	Novbr. Md.
Landbrugsprodukter:						
Sødmælk	290	285	339	364	376	376
Smør: Notering	213	213	213	272	311	311
do. do. + Tillæg	241	236	287	311	311	311
Ost	370	367	396	409	409	409
Æg	253	247	322	277	301	314
Slagterisvin	335	330	392	406	406	406
Slagtekøer (København)	226	226	224	233	238	238
Stude og Kvier (Esbjerg)	213	213	211	220	225	225
Unge Heste (Odense).....	244	244	244	244	231	231
Hvede	212	212	212	230	262	262
Rug.....	254	254	254	274	312	312
Byg.....	204	204	204	212	227	227
Havre	218	218	218	227	243	243
Hø.....	386	376	495	447	291	291
Kartofler, Sælgers St., Sjælland	610	622	491	419	320	293
Landbrugsprodukter ialt	273	269	312	321	326	327
Foderstoffer:						
Bomuldsfrøkager	375	367	403	436	390	385
Solsikkekager	427	418	455	497	459	454
Kunstgødning:						
Kalksalpeter	126	126	122	128	130	122
18 pCt. Superfosfat	235	236	220	228	224	226
40 pCt. Kaligødning	200	200	201	209	213	214
Kunstgødning ialt	181	181	178	185	186	184
Udsæd (Markfrø)	407	407	407	379	379	379